

Advies

Aanpassing van het minimumloon per 1 januari 2024

December 2023

De Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) is een bij landsverordening ingesteld onafhankelijk overleg- en adviesorgaan dat de regering adviseert over allerlei belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.

In de SER hebben vertegenwoordigers van werknemers- en werkgeversorganisaties en onafhankelijke deskundigen zitting. De leden van de SER bespreken allerhande aangelegenheden op sociaal-economisch gebied en brengen hierover gevraagd en ongevraagd adviezen, nota's en rapporten uit.

Met de instelling van de SER heeft de overheid het mogelijk gemaakt voor sociale partners om zich vrijelijk en ongebonden, gevraagd of ongevraagd uit te spreken over het sociaal economische beleid.

De adviezen, rapporten en nota's van de SER zijn, nadat zij door de regering openbaar zijn gemaakt, digitaal verkrijgbaar bij de SER.

Contactgegevens van de SER

Adres : L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad
Aruba
Telefoon : 00297-5832713
Fax: : 00297-5838956
E-mail : info@ser.aw
Website : www.ser.aw

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Overwegingen aanpassing/verhoging van het minimumloon	3
1.1. Maatschappelijke noodzaak	3
1.2. Economische draagkracht	3
1.3. Overwegende factoren volgens de minister	5
2. Het advies van de Raad.....	7

Inleiding

De Minister van Sociale Zaken en Arbeid heeft op 7 november 2023 de Sociaal Economische Raad verzocht om advies inzake de mogelijke aanpassing of verhoging van het minimumloon volgens artikel 13 van de Landsverordening Minimumlonen (zie bijlage 1).

De minister heeft, op grond van artikel 13 lid 1 van de Landsverordening Minimumlonen, de bevoegdheid om wijzigingen aan te brengen in het bedrag van het minimumloon. Dit kan worden gedaan door middel van een ministeriële regeling, nadat de SER is gehoord.

De aanleiding voor het adviesverzoek van de minister, is de stijging van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie voor de maand augustus 2023, die volgens de 'period average' inflatie gemiddeld 4,9 procent hoger is dan in dezelfde maand van 2022 (terwijl de 'end of period' inflatie 0,5 procent hoger bedroeg voor dezelfde periode).

Het is belangrijk om op te merken dat de Raad sinds 2012 steevast de 'Period Average Inflation' berekeningsmethode hanteert ter bepaling van de inflatieontwikkeling en deze toegepast in de zijn beoordeling voor een eventuele aanpassing van het minimumloon.

De Raad hanteert 2 criteria in zijn beoordeling ten aanzien van een eventuele aanpassing van het minimumloon, namelijk de maatschappelijke noodzaak en de economische draagkracht.

In hoofdstuk 1 worden de maatschappelijke noodzaak en de economische draagkracht ten aanzien van een eventuele verhoging geanalyseerd en tegen elkaar afgewogen. In hoofdstuk 2 wordt het advies van de Raad ten aanzien van de aanpassing van het minimumloon per 1 januari 2024 weergegeven.

1. Overwegingen aanpassing/verhoging van het minimumloon

Bij het overwegen van een eventuele aanpassing van het minimumloon conform artikel 13 lid 1 van de Landsverordening Minimumlonen, hanteert de Raad een tweeledige criteria. In de eerste plaats wordt gekeken naar de maatschappelijke noodzaak. Vervolgens wordt geëvalueerd of een dergelijke aanpassing economisch haalbaar/draagkracht is, met inachtneming van de bedrijfseconomische aspecten. Met betrekking tot de beoordeling van de maatschappelijke noodzaak en de economische draagkracht van een eventuele aanpassing of verhoging van het minimumloon per 1 januari 2024, komt de Raad de volgende observaties en conclusies

1.1. Maatschappelijke noodzaak

De Raad beoordeelt de noodzaak voor aanpassing van het minimumloon op basis van de aanwezigheid van inflatie, zoals vastgesteld door middel van de 'Period Average Inflation' berekeningsmethode voor de maand augustus van het huidige jaar. Voor de maand augustus 2023 heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een inflatiepercentage van 4.9 procent gerapporteerd volgens de 'Period Average Inflation' berekeningsmethode. Aangezien er in dit geval sprake is van inflatie, wordt geconcludeerd dat er een **maatschappelijke noodzaak** bestaat voor aanpassing of verhoging van het minimumloon.

1.2. Economische draagkracht

Het beoordelen van de economische draagkracht, ten aanzien van een aanpassing van het minimumloon, omvat het onderzoeken in hoeverre de economie van het land de financiële implicaties van een aanpassing van het minimumloon kan dragen. Hierbij wordt rekening gehouden met de relevante (nationale en internationale) economische vooruitzichten die van invloed zijn op de Arubaanse economie, evenals met de huidige financiële en economische status van de commerciële sector.

Voor wat betreft de economische draagkracht met betrekking tot een mogelijke aanpassing van het minimumloon per 1 januari 2024, heeft de Raad de volgende gegevens verzameld en geanalyseerd.

Toerisme:

Na een sterke stijging in 2022 bleven toeristische activiteiten gestaag groeien in het eerste kwartaal van 2023. In 2023, 2024 en op de middellange termijn (2025-2027) zal het toerisme waarschijnlijk de belangrijkste bijdrage leveren aan de groei van het bruto binnenlands product (bbp)¹.

Economische groei:

De Centrale Bank van Aruba (CBA) voorspelt dat de nominale economische groei in 2023 8,6 procent zal bereiken en in 2024 4,0 procent zal bedragen. Deze groeicijfers vertegenwoordigen een geleidelijke normalisatie van de economische groei na de post-pandemische pieken die werd ervaren in 2021 en 2022 (zie tabel 1).

Tabel 1. Nominale BBP en 'period average inflation' 2021-2024²

Jaar	Nominaal BBP	Period Average Inflation
2021*	19.8	-1.1
2022*	14.2	4.3
2023**	8.6	4.9
2024**	4.0	-

Bron: CBA, Economic outlook, juni 2022 en juli 2023.

*raming

**prognose

Verder voorspelt de CBA dat voor 2023, een reële groei van het bbp van 0,4 procent, voornamelijk als gevolg van hogere inkomsten uit toeristische activiteiten. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal verblijfstoeristen en een toename van de uitgaven in de toerismesector. Als gevolg hiervan verwacht de betalingsbalans (BOP) hogere inkomsten uit het toerisme. Ook zullen zowel private als publieke investeringen naar verwachting bijdragen aan de groei van het bbp, zij het in mindere mate, ondanks de stijgende prijzen en onzekerheid rondom hervormingsmaatregelen op fiscaal gebied.

---

¹ Centrale Bank van Aruba (CBA) – Economic Outlook - juli 2023.

² Als het bbp wordt geschat op basis van de huidige prijzen, vertoont het nominale bbp, terwijl het reële bbp is wanneer de schatting wordt gemaakt tegen constante prijzen. Met andere woorden, het reële bbp is het nominaal bbp gecorrigeerd voor de inflatie.

Voor 2024 voorspelt de CBA een reële BBP-groei van 1,2 procent, voornamelijk gedreven door uitbreidingen in de export en consumptie. Het aantal verblijfstoeristen en de toeristische uitgaven zullen waarschijnlijk blijven groeien, hetgeen opnieuw bijdraagt aan inkomsten op de BOP. Daarnaast verwacht de CBA een breder consumptieniveau dat zal leiden tot extra importbetalingen, hetgeen resulteert in uitstroom op de BOP. Desondanks schat de CBA een overschot van Afl. 342,2 miljoen op de BOP voor 2024, omdat toeristische inkomsten hoger zijn dan importbetalingen en een groot overschot op de lopende rekening veroorzaken.

Voor respectievelijk 2025-2027 voorspelt de CBA een gematigde reële bbp-groei van 1,4 procent (2025), 0,6 procent (2026) en 1,5 procent (2027).

Aangezien de resultaten en prognoses voor het bbp positief zijn, zowel in nominale als reële termen, is de Raad van mening dat er economische draagkracht is voor een verhoging van het minimumloon.

1.3. Overwegende factoren volgens de minister

In zijn adviesverzoek verwijst de minister naar het SER-advies inzake een ‘tussentijdse verhoging van het minimumloon’ van mei 2022. In dit advies heeft de minister een aantal factoren genoemd zijnde hervormingen van de belastingstelsel en ontwikkelingen op internationaal gebied zoals de stijgende c.q. fluctuerende energieprijzen en de oorlog tussen Rusland en Ukraine. Thans vraagt de minister naar de huidige situatie hiervan en hoe de prijzen en de koopkracht hierdoor worden beïnvloed.

Stijgende of fluctuerende energieprijzen, vooral als gevolg van geopolitieke gebeurtenissen zoals de oorlog tussen Rusland en Oekraïne (en nu ook de oorlog tussen Israël en Hamas), kunnen verschillende effecten hebben op de prijzen en de koopkracht op een klein eiland zoals Aruba. Stijgende energieprijzen leiden tot hogere transportkosten, wat op zijn beurt de prijzen van goederen en diensten kunnen verhogen. Daarnaast kunnen geopolitieke spanningen de valutamarkten beïnvloeden. Als gevolg hiervan kan de waarde van de nationale valuta dalen, wat importgoederen duurder kan maken en de algemene prijsinflatie kan verhogen.

Inmiddels is er bovendien sprake van een nieuw hervormd belastingstelsel door de introductie van de BBO aan de grens per 1 augustus 2023. Dit samen met de

verschillende conflicten die momenteel in de wereld gaande zijn, hebben ongetwijfeld invloed op het koopkrachtverlies (prijsstijging) die terug te zien zijn in de inflatiecijfers van dit jaar en hoog waarschijnlijk in het komende jaar.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'F' above a larger, more complex signature.

2. Het advies van de Raad

Na zorgvuldige afweging van de maatschappelijke noodzaak, vertegenwoordigd door een inflatie van 4,9 procent (volgens de 'Period Average Inflation' berekeningsmethode), tegen de economische draagkracht (op basis van de economische vooruitzichten die de Arubaanse samenleving en de financiële draagkracht van werkgevers beïnvloeden), is de Raad van mening dat een aanpassing van het minimumloon op zijn plaats is en **adviseert derhalve -unaniem- de regering om het minimumloon per 1 januari 2024 te verhogen met 4,9 procent**, conform artikel 13, lid 1 en 2 van de Landsverordening Minimumlonen.

Door middel van onderhavig advies wil de Raad bovendien de regering erop wijzen, dat de Raad wettelijk gebonden is om op grond van artikel 13 lid 2 van de Landsverordening Minimumlonen bij de aanpassing van het minimumloon slechts 0 procent of 100 procent (alles of niets) als compensatie van het verlies van de koopkracht te geven. Dit betekent dat de Raad in zijn advisering, geen ruimte heeft om van het inflatiepercentage af te wijken indien er geen economische draagkracht hiervoor is. Daarnaast heeft de verzwaring van de lasten voor de werkgevers door o.a. de hervorming van het belastingstelsel, de 'cost of doing' business sterk toegenomen.

Naar aanleiding hiervan verzoekt de Raad wederom aan de regering om voornoemde artikel alsnog te wijzigen, zoals reeds in het SER-advies 'Aanpassing van het minimumloon per 1 januari 2012'³, geadviseerd is, in vele daaropvolgende adviezen over aanpassing van het minimumloon herhaald is en waarover nogmaals in mei van dit jaar een separaat advies⁴ is uitgebracht. Door voornoemde artikel aan te passen/te flexibiliseren kan de Raad namelijk een beter balans vinden tussen maatschappelijk noodzaak en economisch draagvlak als het gaat om verhoging van het minimumloon.

---

³ <https://www.ser.aw/pages/aanpassing-van-het-minimumloon-per-1-jan-2012-nov-2011/>

⁴ <https://www.ser.aw/pages/advies-wijziging-van-artikel-13-van-de-landsverordening-minimumlonen-mei-2023/>

Oranjestad, 8 december 2023

Dhr. Tristan Every
Voorzitter
Sociaal Economische Raad

Dhr. drs. Felix R.E. Bijlhout
Algemeen Secretaris
Sociaal Economische Raad

Bijlage 1

Ministerie van Arbeid, Energie
& Integratie

Aan: De Sociaal Economische Raad
T.a.v. De Algemeen Secretaris
De heer drs. Felix R.E. Bijlhout
L.G. Smith Boulevard 134
Oranjestad

Ons kenmerk: BMAEI - 3499 /23

Oranjestad, 7 november 2023

Betreft: verzoek advies inzake aanpassing van het minimumloon per 1 januari 2024

Geachte heer Bijlhout,

Op grond van de Landsverordening minimumlonen ben ik als minister van Arbeid bevoegd het bedrag van het minimumloon te wijzigen, indien uit de door het Centraal Bureau voor Statistiek maandelijks vast te stellen prijsindexcijfers van de gezinsconsumptie blijkt dat er sprake is van een stijging van het cijfer (voor de maand augustus) van het lopende jaar in vergelijking met het cijfer van het voorafgaande jaar. De Sociaal Economische Raad dient in deze te worden gehoord, reden waarom ik mij tot u richt.¹

Uit het advies van de SER van vorig jaar volgt dat de huidige sociaaleconomische en financiële situatie van Aruba, de hervorming van de belastingstelsel en ontwikkelingen op internationaal gebied, zoals de stijgende c.q. fluctuerende energieprijzen en de oorlog tussen Rusland en Ukraine, hebben geleid tot prijsstijgingen en koopkrachtverlies. De vraag is dan ook wat de huidige situatie is en hoe de prijzen en de koopkracht hierdoor worden beïnvloed.

Uit bekomen advies van de Directie Arbeid en Onderzoek (DAO) d.d. 3 november 2023 (met kenmerk DAO/2023/428) blijkt dat, uit data vergaard van het Centraal Bureau voor Statistiek, het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie voor de maand augustus 2023 7 een stijging laat zien van 0.5% vergeleken met de maand augustus van 2022(*vide bijlage-1*) terwijl het gemiddelde inflatiepercentage op 4.9% is vastgesteld. Reden en aanleiding om het bedrag van het minimumloon te wijzigen.

---

¹ Vide artikel 13 lid 1 Landsverordening minimumlonen (AB 1989 GT no. 26).

Ministerie van **Arbeid, Energie
& Integratie**

Gezien het vorenstaande benader ik de Sociaal Economische Raad wederom met het verzoek om advies uit te brengen inzake de mogelijke verhoging van het minimumloon, met inachtneming van de huidige situatie op Aruba, ingaande 1 januari 2024.

In afwachting van uw advies verblijf ik.

Hoogachtend,

De minister van Arbeid, Energie en Integratie
Glenbert F. Croes

Bijlage(n): 1 – Overzicht prijsindexcijfers 2020 – 2023 van het Centraal Bureau Statistiek

L.G. Smith Boulevard 160
Oranjestad - Aruba
Contact person:
Leonardo da Silva
Phone: 583-7433 ext. 296
e-mail: Ldsilva@cbs.aw

E-MAIL

TO: MRS. G. KOCK COMPANY: DAO
FROM: LEONARDO DA SILVA EMAIL: GWENDY.KOCK@ARUBA.GOV.AW
SUBJECT: CPI AUG 2020-2023 REF:
DATE: 17 OCTOBER 2023 FAX:

Dear Mrs. Kock,

We hereby provide you with the requested information. Table 1 provides an overview of the end of period and period average percentage change in Consumer Price Index (CPI) for August for the years 2020 through 2023.

Table 1: End of period inflation & Period average inflation for the Consumer Price Index for August, 2020 - 2023 (Total Population (Jun 2019 = 100))

	2020	2021	2022	2023
End of period inflation *	-2.5	1.4	7.7	0.5
Period average inflation **	0.9	-1.1	4.3	4.9

Source: Central Bureau of Statistics Aruba

* Last 12 months
** Last 24 months

For any questions feel free to contact us at CBS.

Best regards,

Director

Mr. Marlon Faarup

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad, Aruba
Telefoon: (297) 583-2713
Fax: (297) 5838956